

# Rapport Wennink

Datum: Veldhoven, 31 oktober 2025  
Onderwerp: Toekomstig verdienvermogen Nederland

Geachte partijleiders,

In september van dit jaar ben ik door het demissionaire kabinet gevraagd een onafhankelijk advies op te stellen over het Nederlandse investeringsklimaat en ons toekomstig verdienvermogen. Dit advies vertaalt de kern van het Rapport-Draghi naar de Nederlandse context. Mijn opdracht is te laten zien hoe Nederland structureel kan investeren in zijn verdienvermogen en strategische relevantie, zodat groei, innovatie en welvaart in de komende decennia behouden blijven.

Nederland is een welvarend en gelukkig land, maar er pakken zich donkere wolken samen aan de horizon. Het dodelijkste conflict op Europees grondgebied sinds de Tweede Wereldoorlog heeft een einde gemaakt aan het vredesdividend. De klimaatdoelen en de energietransitie vragen om duidelijke keuzes. Handelsconflicten zetten ons verdienvermogen onder druk. De Europese Unie verliest invloed in de wereldorde. Tegelijk groeit de kenniskloof op vrijwel alle kritieke technologieën tussen Nederland (en Europa) en de Verenigde Staten en China, terwijl onze kennisbasis verder verzwakt. Volgens recente ramingen van het Centraal Planbureau daalt onze structurele groei naar 0,9 procent per jaar, en mogelijk zelfs tot 0,5 procent volgens De Nederlandsche Bank.

Ik heb deze opdracht aanvaard omdat ik mij zorgen maak. Het is één voor twaalf in de Nederlandse economie. De kosten van stilstand voor onze samenleving zijn vele malen hoger dan de investeringen die nu nodig zijn. Als we niets doen, worden onze zorg, veiligheid en sociale zekerheid onbetaalbaar. Gebrek aan innovatie tast onze toekomst aan.

Zowel publieke als private investeringen zijn historisch laag. De overheid richt zich te veel op consumptie, terwijl bedrijven, van startups tot internationale concerns, vastlopen op tekorten aan energie, talent, ruimte en voorspelbaarheid van overheidsbeleid. Steeds meer talenten en bedrijven zoeken hun kansen elders: het fundament onder onze economie wordt instabiel.

Daarom is het nodig om nu te handelen. De veranderingen die nodig zijn vragen tijd en richting, maar vooral ook snelheid en daadkracht. Alleen met een duidelijke koers kunnen we Nederland toekomstbestendig maken, zodat het ook in 2035 een leefbaar, veilig en welvarend land is. Hiervoor is een structurele economische groei van minstens 1,5 procent per jaar nodig. Dit is haalbaar, mits we durven investeren in gebieden waar onze strategische relevantie op het spel staat: digitalisering, energie en klimaat, veiligheid en gezondheid. In elk van deze maatschappelijke transities moet Nederland zijn technologische positie behouden of versterken, zodat we in Europa en mondiaal mee blijven doen waar het echt telt.

Mijn opdracht is om de formerende partijen een advies te bieden dat richting geeft en houvast biedt voor die koers. Daarbij werk ik met inbreng van kennisinstellingen, ministeries en het bedrijfsleven. Het doel is een routekaart met uitvoerbare plannen. Deze zijn niet eenvoudig; als dat zo was, waren ze al gerealiseerd. Maar ze zijn noodzakelijk om onze economische kracht en strategische positie veilig te stellen. In de gesprekken die ik voer merk ik bovendien een brede bereidheid vanuit het bedrijfsleven om te investeren, zodra de overheid de juiste randvoorwaarden creëert. Nederland staat klaar om samen met u verantwoordelijkheid te nemen voor de toekomst.

Een klankbordgroep van bestuurders en deskundigen uit het bedrijfsleven, de financiële sector, kennisinstellingen en overheden denkt mee over de inhoud. Deze groep helpt om te zorgen dat het advies niet alleen economisch onderbouwd is, maar ook doeltreffend en maatschappelijk relevant wordt. Daarnaast spreek ik met vertegenwoordigers uit uiteenlopende delen van het bedrijfsleven over initiatieven op de vier genoemde domeinen. Die gesprekken laten zien wat Nederland nodig heeft om onze maatschappelijke transities door te maken, hoe wij internationaal het verschil kunnen maken en waar publieke investeringen private middelen kunnen losmaken.

Op vrijdag 12 december presenteer ik mijn rapport. U kunt daarin rekenen op:

- een onafhankelijke analyse van de economische en maatschappelijke noodzaak van ingrijpen;
- aanbevelingen voor de randvoorwaarden die nodig zijn om publieke en private investeringen te stimuleren, zoals verminderde regeldruk, voldoende talent en infrastructuur;
- voorstellen om de Nederlandse positie in kritieke technologieën te versterken;
- suggesties voor praktische vormen van samenwerking en financiering om deze voorstellen werkelijkheid te laten worden.

Het rapport zal een routekaart schetsen voor een toekomstgericht Nederland, waarin bedrijven, overheid en kennisinstellingen elkaar versterken binnen één samenhangend ecosysteem van groei en innovatie. Uit mijn ervaring bij ASML weet ik hoe belangrijk die voorwaarden zijn om wereldwijd succesvol te kunnen zijn. Wanneer overheid en bedrijfsleven ieder hun deel bijdragen kunnen we het verschil maken – zodat iedere Nederlander profiteert. Zo werken we aan een toekomst waarin in 2035 iedereen werk heeft, iedere jongere goed onderwijs krijgt, onze zorg op orde is en we veilig kunnen leven.

Mijn advies is bedoeld om de formerende partijen te helpen snel tot een inhoudelijk sterk en toekomstgericht akkoord te komen, zodat er zonder tijd te verliezen kan worden geïnvesteerd in wat nodig is. Uitstel van beslissingen schaadt Nederland niet alleen op korte termijn, maar verzwakt onze welvaart en strategische relevantie ook structureel. Elke maand vertraging kost groei, innovatie en banen. De toekomst laat zich niet afwachten; zij vraagt om keuzes en leiderschap, nu.

De komende weken staan voor u in het teken van de kabinetsformatie. U wacht een grote opgave. Na veertig jaar in het Nederlandse en internationale bedrijfsleven heb ik één overtuiging: u staat er niet alleen voor. Overall in het land staan bedrijven, kennisinstellingen en vakmensen klaar om samen te bouwen aan een toekomstbestendig Nederland, waarin innovatie, ondernemerschap en kennis elkaar versterken. Laten we samen werken aan die toekomst.

Ik wens u veel wijsheid toe bij het vormen van een kabinet dat Nederland met vertrouwen de toekomst in kan leiden.

Hoogachtend,  
*Peter Wennink*

